

Europarlamentaarikko Esko Seppänen Savonrannan työväentalon
100-vuotisjuhlassa 1.7.2006: Sosialismi = Demokratia

Heillä oli unelma. Heillä, jotka rakensivat tämän talon 100 vuotta sitten.

Unelma lienee ollut enemmän torppareiden vapaudesta, työstä omaksi hyväksi ja lasten paremmasta tulevaisuudesta kuin sosialismista, joka määrittää vasemmistolaisen työväenliikkeen aatteellisen perustan. Unelmat ovat yksinkertaisempia ja kiinnittyvät usein arkeen: toimeentuloon, perheeseen, lasten tulevaisuuteen. Unelma paremmasta elämästä yhdisti savonrantalaista työkansaa sata vuotta sitten, ja se unelma oli yhteisöllisyyden liimaa. Organisoitumalla taloksi työväki ja pienviljelijäväestö ottivat haltuunsa sen poliittisen tilan, joka piti täyttää, kun haluttiin vapautua hallitsevan luokan sorrosta. Työväenliike on ollut vapautusliike.

Tämä vuonna me juhlimme yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden 100-vuotisjuhlaa. Se on Suomen poliittisen vapautusliikkeen suuri saavutus. Ei ole mahdollista olla yhtä aikaa vapaa ja jonkun vallassa, ja vaaleissa valtiollista valtaa siirretään kansan itse valitsemille edustajille. Vapaus on muiden asettamien rajoitusten poistamista ja niistä päättämistä itse, omapäätöksentekoa.

Yhteisöllisyys on avainsana: tehdä yhdessä, olla yhdessä, tuntea yhdessäoloa. Omalla paikkakunnalla oma työväentalo oli poliittinen kirkko keskellä kylää. Se oli lähidemokratiaa, sitä, että päätettiin itse ja tehtiin itse.

Sadan vuoden takaiseen yhteisöllisyyteen verrattuna tämän ajan henki haisee. Kysymys kuuluu, voiko ajan hampaita harjata.

Voi, jos on yleviä tavoitteita, esimerkiksi oman elämän itsehallinta ja koko kansan itsehallinto. Se on demokratiaa toisin kuin se mössö, jota myydään päivänpolitiikkana Arkadianmäen supermarketissa. Ajan hengen muuttamisen tarvitaan selkeämpää oikean ja väärän erottelua, suurempaa periaatteellisuutta, vaatimattomampaa elämänasennetta, totuuden ja kauneuden etsintää, rohkeaa mieltä, uhmaa.

Vasemmisto on uuden yhteiskunnan rakennustyössä pahasti ruosteessa, jos

voidaan asettaa kysymys niin, että onko työväenliike vaihtoehtovoima, ja jos on, mille se on vaihtoehto.

Ei aina tarvita vain jotain uutta, jotain, mistä ei tiedetä, mitä se on. Ei ole syytä hajottaa tai antaa hajota kokemuksen hyväksi osoittamia elämäntapoja, sosiaalisia siteitä, luontoyhteyttä. Yhteiskunnan atomistuminen, sen jäsentyminen yksilöiden elämyksiksi, ei auta taistelussa oikeudenmukaisen yhteisön, terveen elämän ja puhtaan luonnon puolesta. Tarvitaan yhteisöllinen, kollektiivinen tietoisuus esimerkiksi siitä, että öljyä kulutetaan maapallolla tänään kaksi kertaa enemmän kuin uutta löytyy, että öljynpolttamisen vauhti on kiihtymään päin ja että fossiilisten aineiden polttamisen seurauksena maapallon ilmasto muuttuu uusien uhkien suuntaan. Jotain tarttis tehdä, sanoi muuan bernsteinilainen filosofi, mutta mitään ei tehdä, jos ongelmia ei tiedosteta yhdessä.

Elämä on historiasidonnaista. Sillä, mitä on tapahtunut, on merkitystä nykyhetkessä, jossa jostain syvältä kollektiivisen tiedostamattomuuden syövereistä tulee aina lopulta esiin se, mikä piilee kansan historiallisessa muistissa.

Historiaa on, että me kaikki vasemmalla olemme sosialidemokratian lapsia. Sosialidemokratia - nimenomaan yhdellä aalla - Forssan kokouksen ohjelman hengessä on yhteinen aatteellinen pohjamme. Sitten tuli niitä, joilla oli kiire parempaan, ja toisia, joille maltti oli valttia. Savonrannan työväentalon historiasta luemme, että toverit joutuivat vakuuttamaan paikkakunnan porvareille, ettei talon käyttäjissä ollut kiireen leimaamia vallankumouksellisia: kommunisteja. Toki oli.

Suomen kommunistisen puolueen syntysanoissa sanotaan, että ”vallankumouksen kautta on otettava työväenluokan omiin käsiin kaikki valta ja perustettava rautainen työväenluokan diktatuuri”. Haluttiin parempaa elämää, ja porvarivallan sijalle tarjottiin uutta sosialistista onnea. Se oli pakko-onnea pakko-onnelassa, kun yhden luokan diktatuurista tuli yhden puolueen diktatuuri. Diktatuuri ei ollut demokratiaa, kansanvaltaa.

On lopullista ratkaisua vailla kysymys siitä, toteutettiinko Venäjällä kommunismia vasemmistoaatteen sisältöä vastaavasti, eli kuuluiko aatteeseen se, että puoluevaltion piti todella sotia omia vihollisluokkia vastaan, vai väärennettiinkö reaaliosialismissa marxismin perusteet. Minun mielestäni väärennettiin, kun ei ollut demokratiaa.

Demokratiaan kuuluu yhteiskunnallinen keskustelu vaihtoehdoista, ja siinä pitää päästä esille kritiikkiä. Sitä ei ollut Neuvostoliitossa. Stalinille kirjailijat olivat ihmismielen insinöörejä, ja meidän aikanamme se sama pätee televisiotoimittajiin. Vähiten monistaa vallanpitäjiin kohdistuvaa kritiikkiä Yleisradion uutistoiminta, jossa ei tehdä tilaa vaihtoehdoille. Yleisradio on niin muodoin myös EU:n virallinen tiedotuslehti Suomessa.

Siinä merkityksessä, että sosialismi ei saa olla diktatuuria, monet meistä lienevät bernsteinilaisia. Eduard Bernsteinin mukaan sosialismi on samaa merkitsevä sana kuin demokratia. Hänen sosialidemokratiansa - yhdellä aalla - oli liberalismiin kehittämistä koskemaan työläisiä niin että myös työväestö saisi nauttia tiedon, sivistyksen ja taloudellisen vapauden hedelmistä. Tässä merkityksessä taloudellisen liberalismiin airueena hän oli kahden aan sosiaalidemokraatti, jonka tehtäviin ei kuulunut niiden avainten etsiminen, joilla avataan kapitalistisen omistuksen lukot. Niiden kapitalismin aarreaittoihin vievien ovien takana ovat kasautuneen ja rahaksi muutetun työn hedelmät: pääomat.

Yhteiskunta ei ole aidosti demokraattinen, jos demokratiaa vaaditaan vain politiikkaan mutta ei talouteen. Ilman taloudellista demokratiaa yhteiskunnassa voi olla vain poliittisia demokratian saarekkeita kaikkialle levinneessä globalisaation meressä.

Sosialismin tulee olla paitsi demokratiaa myös sitä, että kansalainen voi hallita itse elämänsä ja yhteisö kehittää itseään suunnitelmallisesti. Poliittikka on sosiaalisten suhteiden tietoista kehittämistä järjestyksen suuntaan, siis yhteiskunnallisen entropian vastaista taistelua. Sosialistinen vasemmisto on vastavoima kapitalismille. Se tulee asettaa kapitalismin ylittäviä tavoitteita ja luoda uutta järjestystä sitä vastaan ja sen tilalle. Sen tulee jatkuvasti luoda uusia yhteisöllisyyden ituja ja muodostaa uusia demokratian saarekkeita. Sen ei tule tyytyä vähään, eli niihin demokratian murusiin, joita tippuu kapitalistien pitopöydistä.

Sosialismi on ihmisten välisten suhteiden muuttamista poispäin kapitalismista, siirtymistä rahan vallasta ihmisten valtaan. Jos hyväksytään se, että yhteiskunnassa ei vaadita kaiken - ja siis myös talouden - kattavaa demokratiaa, mitä jää sen jälkeen vasemmistosta jäljelle? Pelkkä sosiaalismiko?

Vasemmistolaisuus on ollut EI-liike, vallitsevan asiantilan kieltämistä, mitä se on tehnyt enemmän ajatuksissa kuin teoissa. Siitä näkökulmasta kehitys on viime

vuosina kulkenut väärään suuntaan. Merkittäviä taka-askeleita demokratian saarekkeiden luomisen tiellä on otettu kummankin vasemmistopuolueen toimiessa vuosituhanteen vaihteessa maan hallituksessa. Valtion yhtiöiden privatisointi eteni nopeasti ikään kuin yksityistäminen olisi sosialismia ja demokratiaa, eikä yhteisomistus.

Suurin virhe tehtiin Fortumin yksityistämisessä. Valtio on saanut tämän perusenergiayhtiön osakkeista yksityisiltä sijoittajilta 1,5 miljardia euroa. Keinottelijat omasta puolestaan ovat hyöttyneet privatisoinnista niin että heidän 1,5 miljardilla ostamisena osakkeiden arvo on pörssissä tänään 7,5 miljardia euroa. Valtio on siis toiminut niin, että yksityinen ja pääosin ulkomainen pääoma on saanut valtioon verrattuna viisinkertaisen tuoton. Väärin privatisoitu! Sen seurauksena sähkön hinta nousee ja voitot siirtyvät perusteettomasti yksityisten omistajien osingoiksi ja Fortumien omien optioherrojen tuloiksi!

Viimeisten kuuden vuoden aikana on tehty järkyttävän suuri tulojen uusjako palkoista pääomatuloihin. On synnytetty loismainen uuskapitalistien luokka, joka elää muiden työstä. Yhteiskuntamme on sallinut - ja sallimisella tarkoitan sitä että ei ole verottanut - yritysten jakaa verottomia osinkoja kanssasomalaisille maanmiehillemme ja -naisillemme kuuden vuoden aikana lähes 16 miljardia euroa. Sama loismainen joukko on saanut samana aikana aliverotettuja myyntivoittoja 11 miljardia euroa.

Sanomme tänään, että yrittäminen on perustavaa laatua oleva ihmisoikeus ja kannustamme yrittäjiä yrittämään, mutta eivät nämä uusrikkaat mitään yrittäjiä ole vaan ahneuden apostoleita.

Vapautuaksemme ahneuden ekonomiasta ja rakentaaksemme tasa-arvoisemman yhteiskunnan on vasemmiston kumottava KAPITALismi, joka on eri asia kuin markkinatalous. Tarvitaan markkinat, mutta ei markkinoiden diktatuuria. Sosialistisen vasemmiston pitää tavoitella sosialistista markkinataloutta, joka koostuu demokratian poliittisista saarekkeista ja jossa ihmistä vapautetaan palkkatyön ikeestä. Pahempaa riiston muotoa ei ole kuin palkkatyö, paitsi että on se, ettei ole palkkatyötä ja pysyvää työsuhdetta, tuota fossiilista jäännettä vanhasta työelämästä ja turvallisesta elämästä. Niinpä on nostamassa päätään uusi väliaikaiseen elämänmuotoon työnsä ja taistelunsa perustava luokka: prekariaatti. Siihen kuuluvat ihmiset jäsentävät elämänsä vain väliaikaisten töiden ja tilapäisen toimeentulon pohjalta.

Sosialismi edellyttää ihmisyyšnäköalaa, joka poikkeaa Ranskan porvarillisen ja Venäjän kommunistisen vallankumouksen ilmentämästä totalitarismista. Tarvitaan näköalaa, joka kyseenalaistaa toisenlaisen totalitarismin eli markkinoiden diktatuurin; ovathan markkinat paitsi näkymätön käsi myös näkymättömät jalat, jotka ne ottavat alleen valtioiden yrittäessä saada tulonjakoon tasausta.

Kapitalismin päivitetty versio on globalisaatio. Se on suuryritysten ylikansallista valtaa, jossa työt viedään Suomesta halpatyövoiman maihin ja jossa halpatyövoimaa tuodaan tekemään halpatyötä Suomeen. Meidän isänmaattomat kapitalistimme ovat myyneet Suomen talouden selkärankayritykset ulkomaisiin käsiin.

Vaaleissa kaikki puolueet vannovat demokratian nimiin. Se on mahdollista, sillä demokratia ei ole mitään absoluuttista; jotain, jota joko vain on tai ei ole. Ei ole yhtä ainoaa oikeaa demokratiaa, ja monille puolueille on tärkeämpää luoda tunne demokratiasta kuin pyrkiä osallistuvaan ja keskustelemaan demokratiaan.

Demokratiassa on tärkeää vähemmistön suojelu enemmistön mielivallalta. On oltava periaatteita, joita vastaan enemmistö ei voi hallita. Niitä on määriteltä esimerkiksi YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa sekä maiden perustuslaeissa. Perustuslait pitävät yhteisöä koossa vähemmistöjen suojalausekkeiden avulla. Niiden vaikeutettu muuttaminen lisää yhteiskunnallista jatkuvuutta ja estää tilapäisten enemmistöjen käytön yhteiskunnan perusteiden äkkinäiseen muuttamiseen.

Tässä mielessä merkittävä asia oli EU:n perustuslaki, joka kaatui Ranskan ja Hollannin kansanäänestyksissä - ja jonka olisivat kaataneet myös monen muun maan EU-kansalaiset, jos heidän olisi annettu äänestää. Se olisi ollut vaikeasti kumottavaa ylikansallista valtaa meidän elämäämme; meitä hallittaisiin muiden tekemin laein. Laki on vain laki ja ilmentää hallitsevan luokan kulloistakin poliittista tahtoa, mutta EU:ssa me emme ole hallitseva luokka emmekä voi vaikuttaa sen tahtoon, jos EU kehittyy liittovaltion ja siis ylikansallisen päätöksenteon suuntaan. Silloin Suomen eduskunta tekee vain poliittisten kirjureiden työt ja poliitikoista tulee EU:n tahdon toimeenpaneva rälssi siihen tapaan kuin Vanhasen hallitus hyväksyy EU:n liittovaltioimisen ja militarisoimisen.

Valtion suvereenisuuteen kuuluvat omat lait, kansalliset verot ja omat suhteet ulkovaltoihin. Sellaista jäsenvaltioiden itsenäisyyttä oltiin murentamassa EU:n perustuslailla. Lainsäädäntövallasta luopumisen ohella on vaikea ymmärtää

Suomen poliittisen eliitin vapaaehtoista luopumista omasta - ja meille elintärkeästä - Venäjä-politiikasta.

Pietari Suuren eurooppalaisiin uudistuksiin Venäjällä kuului se, että kiellettiin verottomat parrat ja määrättiin partavero. EU ei aja partaveroa, mutta euroveroja EU:n federalistiset liittovaltiovoimat ajavat ja sitä kautta keskusvallan riippumattomuutta jäsenvaltioista.

Suomalaisen poliittisen eliitin rähmällään makaamista bryssien edessä kuvaa se, että vain 22 % suomalaisista kannattaa EU:n kuolleen perustuslain hyväksyttämistä Suomen eduskunnalla, mutta eduskunta aikoo tehdä sen. Se on suomalaisen kansanvallan alennustila.

Edustuksellista demokratiaa on sellaisten parlamenttien valta, joihin edustajat valitaan yleisillä ja yhtäläisillä vaaleilla. Se on edustuksellista kansanvaltaa. On myös suorempaa kansanvaltaa, jota ilmentävät kansanäänestykset. On asioita, joista päättämiseen valituille kansanedustajille ei ole annettu valtakirjaa. Niihin kuuluu päättäminen vieraasta perustuslaista sekä myös sodasta ja rauhasta. Siitä on kysymys Suomen Nato-jäsenyydessä. Se toisi Suomelle automaattisen velvollisuuden osallistua sotaan toisen Nato-maan pyytäessä apua.

Siitä on itse asiassa kysymys myös siinä EU:n taistelujoukkojen varustamisessa, johon Suomi osallistuu Suomen kustannuksella kouluttaen suomalaisia palkkasotureita Afrikkaan lähtöä varten. Eduskunta poisti keväällä EU:n tarkoituksia varten päivystävältä suomalaiselta taistelujoukko-osastolta pakollisen YK:n mandaatin, joka on kaikenlaisten hyökkäystoimien kansainvälisoikeudellisen laillisuuden edellytys. Suomi siis valmistautuu operoimaan EU:n iskujoukoissa laittomia sotia.

Demokratia on kansanvaltaa, ja jotta olisi kansanvaltaa, pitää olla kansa. EU - tai niin kuin euronationalistit sanovat että "Eurooppa" - ei ole kansa. EU:ssa on paljon toivotaan, toivotaan-henkeä: valtaa siirretään ylikansalliselle tasolle toivoen että sitä käytetään demokraattisesti. Asia pitäisi varmistaa ennen vallan siirtoa.

Kun kansallisvaltioiden valtaa siirretään ylikansalliseen, maiden väkiluvun perusteella tapahtuvaan päätäntään, sitä ei voida puolustaa demokratialla, ei ainakaan jos demokratiaa on valtioiden itsemääräämisoikeus. On vaikea uskoa, että yhteinen onni on sitä, että demokratian perusyksikkönä luovutaan siitä

kansakunnasta, joka syntyi Ranskan vallankumouksessa. Silloin luotiin tasavalta. Tasavalta on vallan tasaamista eri ryhmien valtapyrkimysten välillä. EU ei ole tasavalta, vaan siinä määräävät isot maat väkilukunsa ja taloutensa vahvuuden voimalla.

Demokratiaa ei ole se, että vähemmistön pitää päätöksenteon jälkeen muuttaa mielipiteensä enemmistöpäätöksen mukaiseksi. Jokaisella on oikeus pitää mielipiteensä, vaikka joukon päätös olisi toisenlainen. Yhteisön tai organisaation "mielipide" on enemmistön kanta, mutta se ei saa johtaa mihinkään yleisiin mielipiteenvaihtopäiviin.

Vasemmiston on tehtävä jatkuvaa poliittista ristiretkeä demokratian puolesta. Tarvitaan lisää demokratian saarekkeita. Historiallinen kysymys on edelleen ratkaisematta: miten luoda järjestelmä, jossa valta on kansalla. Savonrannan työväentalon rakentajat ja ylläpitäjät ovat tahtoneet rakentaa parempaa elämää jälkipolville, ja myös heidän ansiostaan sitä on saatu koko kansalle. Kunniat heille.

Paljon on kuitenkin vielä tekemättä meidän tehdä.